

Handläggare: Gunilla Schedin Hahn
Tfn: 08-508 09 015

Till Norrmalms stadsdelsnämnd

Stadens strategi mot droger och missbruk - yttrande till revisionskontoret

Förslag till beslut

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Ylva Tengblad
stadsdelsdirektör

Annette Luengo
avdelningschef

Sammanfattning

Revisionskontoret har genomfört en granskning av stadens arbete med strategier, program och riktlinjer för insatser mot drogmissbruk. Granskningen redovisas i en rapport som överlämnats till stadsdelsnämnden för eventuellt yttrande.

Revisionskontoret anser bland annat att stadens alkohol- och drogpolitiska strategi snarast bör omarbetas, att ansvarsfördelningen mellan stadens nämnder bör förtydligas och att de lokala samverkansformerna måste vidareutvecklas.

Stadsdelsförvaltningen delar de synpunkter och förslag till åtgärder som redovisas i rapporten. De påpekanden revisionskontoret gjort är värdefulla i stadens fortsatta arbete med att minska användningen av och missbruket av droger.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom stadsmiljö- och planeringsavdelningen i samråd med barn- och ungdomsavdelningen och vård- och omsorgsavdelningen.

Bakgrund

Revisionskontoret har genomfört en granskning av stadens arbete med strategier, program och riktlinjer för åtgärder mot drogmissbruk. Granskningen har omfattat av kommunfullmäktige antagna övergripande styrdokument samt lokala styrdokument från stadsdelsnämnderna Rinkeby, Bromma, Katarina-Sofia och Skarpnäck. Rapporten har överlämnats till Norrmalms stadsdelsnämnd för kännedom och eventuellt yttrande senast den 28 november 2003.

Kommunfullmäktige antog 1995 en alkohol- och drogpolitisk strategi, och gav samtidigt stadsdelsnämnderna i uppdrag att utifrån denna utarbeta lokala handlingsprogram. Strategin reviderades 1998 i samband med att en överenskommelse träffades mellan landstinget och länets kommuner om en gemensam policy för missbrukarvård och specialiserad beroendevård. Både den gemensamma policyn och stadens alkohol- och drogpolitiska strategi omfattar allt från allmänt förebyggande insatser och insatser för individer i riskzon till vård- och behandlingsinsatser, utbildning, uppföljning, utveckling, utvärdering och forskning.

Socialtjänstnämnden har sedan år 2002 kommunfullmäktiges uppdrag att omarbeta stadens alkohol- och drogpolitisk strategi och bör, enligt revisionskontorets mening, genomföra sitt uppdrag snarast. Revisionskontoret förutsätter att den nya strategin anpassas till stadens system för integrerad ledning och styrning, (ILS). På det sättet skapas en bättre grund för inriktningsmål, åtaganden och arbetssätt som är uppföljningsbara.

Ansvarsfördelningen mellan stadens nämnder bör förtydligas

Revisionskontoret konstaterar att stadens nu gällande alkohol- och drogpolitiska strategi inte på ett tydligt sätt klargör vilka nämnder som har ansvar för olika insatser, ett problem som vuxit på grund av omorganisationer, introduktion av friskolor och ändrad inriktning på det förebyggande arbetet.

Utbildningsnämnden har inget entydigt uttalat ansvar för att medverka i arbetet med genomförandet av stadens strategi. Ansvaret för drogförebyggande åtgärder inom skolans område ligger, oavsett skolform, direkt på rektorerna med skyldighet att redovisa genomförda insatser till stadsdelsnämnderna. Det är än så länge frivilligt för friskolorna att inordna sig under stadens tillsyn och att delta i olika kontroll- och uppföljningsprogram. Revisionskontoret anser att utbildningsnämnden i den nya strategin bör få ett uttalat ansvar för kontroll, uppföljning och utvärdering av gymnasie- och friskolornas arbete för att stoppa drogmissbruk. Revisionskontoret rekommenderar därför att en översyn av ansvarsfördelningen görs i anslutning till att strategin omarbetas.

Lokal samverkan måste vidareutvecklas

Ett framgångsrikt brotts- och drogförebyggande arbete förutsätter en lokal samverkan mellan kommun, landsting, polis, kriminalvård m.fl. Inom Stockholms stad försvåras arbetet av att de olika instanserna är olika organiserade både geografiskt och befogenhetsmässigt. Detta har inneburit att det varit svårt för stadsdelsnämnderna att få fram lokala skriftliga överenskommelser och i vissa fall har träffade överenskommelser satts ur funktion på grund av att någon av parterna omorganiserat. Revisionskontoret anser att socialtjänstnämnden måste ägna större uppmärksamhet åt frågan så att bättre förutsättningar skapas för samarbetet på det lokala planet och att stadsdelsnämnderna tydligare måste prioritera utvecklingen av fungerande samverkansformer.

Det är viktigt att utformningen av stadsdelsnämndernas lokala handlingsprogram samordnas

Revisionskontoret bedömning är att de granskade nämnderna i stort har lokala styrdokument som ansluter till stadens alkohol- och drogpolitiska strategi och till övriga uppdrag kommunfullmäktige lämnat för arbetet mot droger och missbruk. Granskningen av de lokala handlingsprogrammen visar dock att variationen är stor vad gäller omfattning, status och preciseringar, vilket gör att det finns risk för skillnader i nämndernas insatser som inte motiveras av lokala förhållanden. Detta försämrar i sin tur förutsättningarna för att staden ska kunna följa upp effekterna av olika åtgärder.

Några av de granskade handlingsprogrammen har koncentrerats, och i ett fall begränsats, till barn och ungdom vilket revisionskontoret bedömer otillräckligt. Det är angeläget att samverkan mellan det förebyggande arbetet, de riktade insatserna och vård- och behandlingsarbetet förstärks för att kunna följa upp att tillräckliga insatser görs för den enskilde.

Revisionskontoret understryker vikten av det arbete socialtjänstnämndens enhet Pre-Cens bedriver tillsammans med stadsdelsförvaltningarnas samordnare vad gäller utarbetandet av lokala handlingsplaner och framhåller att det är väsentligt att arbetet med de lokala planerna samordnas. Revisionskontoret bedömer att socialtjänstnämndens uppgift vad gäller uppföljning även bör omfatta uppföljning av stadsdelsnämndernas arbete med lokala handlingsprogram.

Genomförandet av handlingsprogrammen måste följas upp systematiskt

Revisionskontoret framhåller vikten av att de lokala handlingsprogrammen följs upp systematiskt och att dessa uppföljningar ger nämnderna en tydlig bild av vad som faktiskt genomförs. Även hinder för genomförandet måste snabbt identifieras och redovisas. Genom mera systematiska uppföljningar ökar förutsättningarna för stadsdelsnämnderna att prioritera hur resurserna ska användas.

Revisionskontoret bedömer att behovet av forskning och utveckling måste uppmärksammas betydligt mer än vad som görs idag. Stadens resurser för åtgärder mot drogmissbruk är begränsade i förhållande till behoven och det är av största vikt att resurserna används så effektivt som möjligt. Det är därför väsentligt att socialtjänstnämnden utifrån sina övergripande uppgifter bidrar till att skapa förutsättningar för forskning kring och utvärdering av stadens olika handlingsprogram genom bland annat en bättre samordning av stadsdelsnämndernas dokumentation av planerade och genomförda insatser.

Revisionskontorets rapport biläggs.

Förvaltningens synpunkter

Stadsdelsförvaltningen delar de synpunkter och förslag till åtgärder som redovisas i rapporten. De påpekanden revisionskontoret gjort är värdefulla i stadens fortsatta arbete med att minska användningen av och missbruket av droger.

Stadsdelsförvaltningen delar revisionskontorets uppfattning om att ansvarsfördelningen mellan stadens nämnder behöver förtydligas. Förvaltningen anser vidare att samarbetet mellan utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna måste stärkas. Idag finns inget strukturerat samarbete mellan dessa förvaltningar när det gäller det lokala drog-förebyggande arbetet i skolorna. Från stadsdelsförvaltningens sida anser vi att de lokala handlingsprogrammen vad gäller barn och ungdomar bör utformas i samarbete med utbildningsförvaltningen och omfatta även friskolor. Förvaltningen delar revisionskontorets uppfattning att utbildningsnämnden bör få ett uttalat ansvar för kontroll, uppföljning och utvärdering av både gymnasie- och friskolornas arbete för att stoppa drogmissbruk.

Som framhålls i revisionskontorets rapport är det viktigt att utformningen av lokala handlingsprogram samordnas och att samverkan mellan förebyggande arbete, riktade insatser och vård- och behandlingsinsatser förstärks. För att underlätta uppföljningen och för att kunna göra jämförande studier av effekterna av olika handlingsprogram bör dock de lokala programmen, enligt förvaltningens mening, omfattas av ILS. Från flera stadsdelar har man framfört önskemål om att få en för staden gemensam mall för vad som bör ingå i en lokal handlingsplan, givetvis med visst utrymme för anpassning till lokala förhållanden och förutsättningar.

Som revisionskontoret påpekat måste samverkan på lokal nivå vidareutvecklas. Vad gäller stadsdelen Norrmalm har ett drog- och brottsförebyggande råd inrättats med representanter från en rad olika myndigheter och organisationer. Det finns också ett välfungerande samarbete med landstingets beroendevård vad gäller vård och behandling av vuxna missbrukare. Landstingsverksamheten är samlokaliserad med förvaltningens sociala enhet.

Behovet av forskning och utveckling måste, som framhålls i rapporten, uppmärksammas betydligt mer än vad som görs idag. Förvaltningen delar revisionskontorets uppfattning att det är väsentligt att socialtjänstnämnden skapar förutsättningar för forskning kring och utvärdering av stadsdelsnämndernas lokala handlingsprogram.

De drogvaneundersökningar som regelbundet genomförs i stadens skolor ger en viss vägledning vad gäller effekterna av förebyggande insatser för barn och ungdomar och behovet av mera riktade insatser. Det saknas dock över tiden jämförande studier av ungdomars drogvanor och riskbeteenden. Också vad gäller effekter av olika vård- och behandlingsinsatser för vuxna finns ett stort behov av både utvärdering och forskning.

Bilaga

Revisionskontorets rapport angående stadens strategi mot droger och missbruk.